

דף מקורות- עמק הברכה ואתריו

1. מגדל עדר

- 1) וַיִּסְעוּ מִבֵּית אֵל וַיְהִי עוֹד כְּבֵרֶת הָאָרֶץ לְבּוֹא אֶפְרָתָה... וְתָמַת רָחֵל וְתִקְבֵר בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה הִיא בֵּית לַחֵם... וַיִּסְעוּ יִשְׂרָאֵל וַיֵּט אֶהְלֵה מִהֶלְאָה לְמַגְדֵּל-עֵדֶר (בראשית ל"ה, טז-כא)
- 2) וְאֵתָה מִגְדֵּל עֵדֶר עָפַל בֵּת צִיּוֹן עֵדִיךְ תֵּאֲתָה וּבָאָה הַמְּמַשְׁלָה הַרְאֵשְׁנָה מִמְּלַכֶּת לְבַת יְרוּשָׁלַם (מיכה ד', ד')
- 3) "מהלאה למגדל עדר – אתרא דמתמן עתיד לאיתגלי מלכא משיחא בסוף יומיא" (תרגום יונתן על הפסוק מבראשית
- 4) בהמה שנמצאת ממגדל עדר וכמידתה לכל רוח, זכרים – עולות נקבות – זבחי שלמים (משנה שקלים ז', ד')

ב. אל ערוב ומערת הערביה

- 5) ביום שחרב בית המקדש נולד הגואל. מעשה באדם אחד שהיה עומד וחורש. געתה פרתו. עבר עליו ערבי אחד ושמע קולה. אמר לו: מי אתה? אמר לו: יהודי אני. אמר לו הערבי: יהודי, יהודי, התר פרתך והתר מחרשתך. - למה? אמר לו: מפני שבית מקדשם של היהודים חרב. - מנין אתה יודע? אמר לו: מתוך געיית פרתך. בינתיים געתה הפרה פעם שניה. אמר לו הערבי: יהודי, יהודי, אסור פרתך ואסור מחרשתך, שהרי נולד משיח, מושיעם של ישראל. אמר לו: והיכן הוא שורה? אמר לו הערבי: בבירת ערבא של בית לחם יהודה (מדרש איכה רבה פרק א'. תרגום על פי ספר האגדה).

" (6) ליהודה בר מנשה לקריית ערביה . שלחתי לך שני חמורים, כדי שתשלח

עמהם שני אנשים אצל יהונתן בן בעיה ואצל מסבלה כדי יעמיסו

וישלחו למחנה אצלך לולבים ואתרוגים. ואתה שלח אחרים מאצלך

ויביאו לך הדסים וערבות והתקן אותם ושלח אותם מפני

שהצבא רב, היה שלום. " (אגרת ממערת האיגרות בנחל חבר)

- 7) "הם (היהודים) לא העזו לצאת כנגד הרומאים במערכה גלויה בשדה הקרב, אל שתפסו את העמודות בעלות היתרון במדינה, וביצרום במחילות ובחומות, כדי שיהיו בידיהם מקומות מקלט בשעת הצורך, וגם כדי שיוכלו להתאגד בהסתתר מתחת פני האדמה. במחילות תת - קרקעיות אלה

נקבו, במרחקים שונים פירים על פני האדמה, כדי שיחדור בעדם האוויר והאור" (קסיוס דיו, ההיסטוריה של רומא).

7) "ופילטוס התקין צינור מים לירושלים על חשבון כספי ההקדשות, ומשך את ראשית הזרם ממרחק מאתיים ריס. אך היהודים לא היו מרוצים מעבודות המים ורכבות הרבה של אנשים התגודדו וצעקו כנגדו שיפסיק את המעשה שבכוונתו לעשות." (יוסף בן מתתיהו, קדמוניות היהודים ספר י"ח).

8) לרגלי המלחמות המרובות במשך הדורות חרבו כל התעלות, מקצתן נסתמו בעפר ומקצתן נהרסו. תושבי ירושלים הסתפקו רק בימי הגשמים שנקוו בבורותיהם... חברות שונות הציעו לממשלה התורכית בדבר הספקת מים לעיר ממעינות רחוקים, אבל הממשלה לא נתנה הסכמתה לתיקון חשוב כזה בחיי העיר. בהיכבש העיר ע"י הצבא הבריטי, שמה הממשלה החדשה את לבה להספקת מים לעיר. המים מובאים בעזרת מכונות קיטור גדולות מן עין ערוב דרך צינורות ברזל. לשם זה הם השתמשו במקורות הדרומיים שבואדי ערוב וואדי ביאר שמימים קדמונים המציאו מים לעיר... אל מקווה המים הגדול שנבנה לשם כך במערב העיר בסוף רחוב יפו, בנקודה הגבוהה ביותר של העיר... המים ניתנים בחינם. (מדריך לירושלים וסביבתה, 1920).

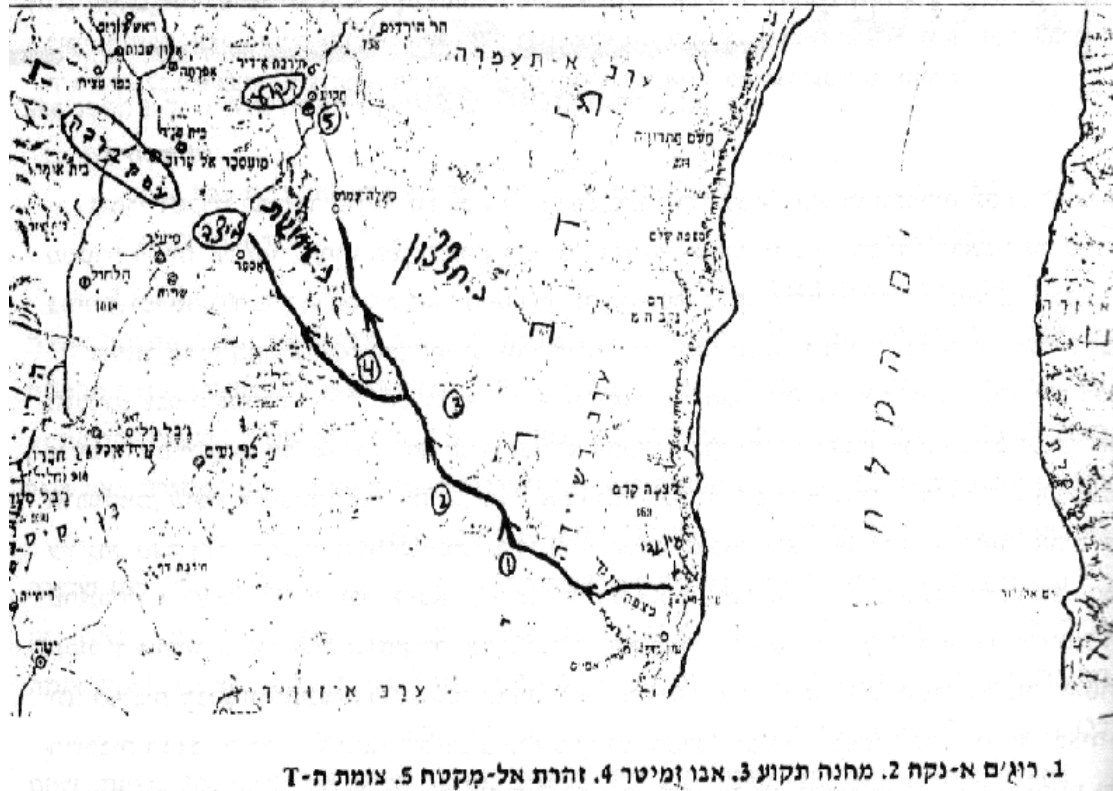
ג. עמק הברכה

9) ויהי אחרי-כן באו בני-מואב ובני עמון ועמם מהעמונים, על-הוֹשֶׁפֶט--למלחמה. ב ויבאו, ויגידו ליהוֹשֶׁפֶט לאמר, בא עליך המון רב מעבר לים, מארם; והנם בחצוֹן תמר, היא עין גדי. ג וירא, ויתן יהוֹשֶׁפֶט את-פניו לדרוש ה', ויקרא-צום, על-כל-יהודה. ד ויקבצו יהודה, לבקש מה'; גם מפל-ערי יהודה, באו לבקש את-ה'...

טו ויאמר, הקשיבו כל-יהודה וישבי ירושלים, והמלך, יהוֹשֶׁפֶט: כה-אמר ה' לכם, אתם אל-תיראו ואל-תחתו מפני ההמון הרב הזה--כי לא לכם המלחמה, כי לאל-הים. טז מחר רדו עליהם, והנם עליהם במעלה הציץ; ומצאתם אתם בסוף הנחל, פני מדבר ירואל. יז לא לכם, להלחם בזאת: התיצבו עמדו וראו את-ישועת ה' עמכם יהודה וירושלים, אל-תיראו ואל-תחתו--מחר צאו לפניהם, וה' עמכם.

כ וישפיו בבקר, ויצאו למדבר תקוע; ובצאתם עמד יהוֹשֶׁפֶט, ויאמר שמעוני יהודה וישבי ירושלים--האמינו בה' אלהיכם ותאמנו, האמינו בנביאיו והצליחו. כא וינעץ, אל-העם, ויעמד משררים לה', ומהללים להדרת-קדש--בצאת, לפני החלוצ, ואמרים הודו לה', כי לעולם חסדו. כב ובעת החלו ברנה ותהלה, נתן ה' מארבים על-בני עמון מואב והר-שעיר הבאים ליהודה--וינגפו. כג ויעמדו בני עמון ומואב, על-ישבי הר-שעיר--להחרים ולהשמיד; וככלותם בישבי שעיר, עזרו איש-ברעהו למשחית. כד ויהודה בא על-המצפה, למדבר; ויפנו, אל-ההמון, והנם פגרים נפלים ארצה, ואין פליטה. כה ויבא יהוֹשֶׁפֶט ועמו, לבד את-שללם, וימצאו בהם לרב ורכוש ופגרים וכלי חמדות, וינצלו

להם לאין משא; ויהיו ימים שלושה, בָּזְזִים אֶת-הַשָּׁלַל--כִּי רַב-הוּא. כּוּ וּבִיּוֹם הָרְבִיעִי, נִקְהְלוּ לְעֵמֶק בְּרָכָה--כִּי-שָׁם, בְּרָכוּ אֶת-ה'; עַל-כֵּן קָרְאוּ אֶת-שֵׁם הַמְּקוֹם הַהוּא, עֵמֶק בְּרָכָה--עַד-הַיּוֹם. כּוּ וַיָּשֻׁבוּ כָל-אִישׁ יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם, וַיהוֹשֻׁפֵט בְּרֹאשׁם, לָשׁוּב אֶל-יְרוּשָׁלַם, בְּשִׂמְחָה: כִּי-שָׁמְחָם יְהוָה, מֵאוֹיְבֵיהֶם.

ד. גפן

10) אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא היו ימים טובים לישראל כחמשה-עשר באב וכיום הכיפורים, שבהן בנות ירושלם יוצאין בכלי לבן שא[ו]לים, שלא לבייש את מי שאין לו – כל הכלים טעונים טבילה – ובנות ירושלם יוצאות וחולות [=מחוללות] בכרמים. ומה היו אומרות: שא נא עיניך, בחור, וראה מה את בורר לך; אל תתן עיניך בנוי – תן עיניך במשפחה. (משנה תענית פרק ד)

11) על-כֵּן עַל-מוֹאֵב אֵילִיל, וְלִמוֹאֵב כָּלֵה אֲזַעֵק: אֶל-אַנְשֵׁי קִיר-חַרְשׁ, יְהִגֵּה. לֵב מִבְּכִי יַעֲזֵר אֲבָכָה-לָךְ, הַגִּפֵן שִׁבְמָה, נְטִישְׁתִּיר עֲבְרוּ יָם, עַד יָם יַעֲזֵר נָגְעוּ--עַל-קִיצָר וְעַל-בְּצִירָה, שֶׁדָּד כָּפַל. לֵג וְנֶאֱסָפָה שִׂמְחָה וְגִיל מִכַּרְמֶל, וּמֵאֲרָץ מוֹאֵב; וַיּוּן, מִיקְבֵּיִם הַשְּׂבֵתִי--לֹא-יִדְרֹךְ הַיָּדָד, הַיָּדָד לֹא הַיָּדָד. (ירמיה מח).